

Volume - XVII

July-Dec 2020

ISSN 2320-2025

व्यासश्रीः VYĀSASŪRĪḤ

A Bilingual Refereed Research Journal of Indology

(UGC CARE LISTED)

Professor Pramod Chandra Mishra felicitation volume

: Chief Editor :
Dr. Buddheswar Sarangi

Publisher

Maharshi Vyasadev National Research Institute
Vedavyas, Rourkela-4, Odisha
email : vyasasri12@gmail.com

व्यासश्रीः VYĀSAŚRĪḤ

(A UGC Care listed Refereed Research Journal)

July-December 2020

Date of Publication : 01.01.2021

This Issue is dedicated to
Professor Pramod Chandra Mishra

: Chief Editor :

Dr. Buddheswar Sarangi

: Associate Editors :

Dr. Prasanta Kumar Mahala

Dr. Saroj Kumar Padhi

Dr. Jagamohan Acharya

Dr. Bharatbhushan Rath

Dr. Priyabrata Mishra

Dr. Gyanaranjan Panda

Dr. Shiuli Basu

Publisher

**Padmashree Ramaranjan Mukherjee Chair of
Maharshi Vyasadev National Research Institute
A Unit of Vyasayanam, Regd. No. 1635-IV-477/04**

Vedavyas, Rourkela-4, Odisha

Contact No. : 7003415810, 7044016153

email : vyasasri12@gmail.com

विषयसूची

सृष्टिः	स्रष्टा	पृष्ठम्
अद्वैतवेदान्तदर्शनस्याधुनिके समाजे उपयोगिता	डॉ. राजेश्वरद्विवेदी	1
संस्कृतकाव्यशास्त्रे श्लेषविमर्शः - एका समीक्षा	ड. शिउलि वसु	8
वैदिकवाङ्मये शल्यतन्त्रम्	डा. गगनचन्द्रः दे	21
भारतीयजनजीवने वेदस्य प्रभावः	ड. पार्थसारथिः मुखोपाध्यायः	31
वेदान्तदर्शने जगतो विषये आचार्याणां विभिन्नधारणाः	डॉ. हरिदासः सूत्रधरः	37
वेदेषु चिकित्साविज्ञानम्	डॉ. बलभद्र उपाध्यायः	57
व्याकरणशास्त्रं प्रति विद्यासागरस्य योगदानम्	डॉ. गिरिधारी पण्डा, वापि साउ	66
अभिराजराजेन्द्रमिश्रस्य विजयपर्वणि ऐतिहासिकतथ्यानां विश्लेषणम्	जगदीशमालः	76
गीतगोविन्दस्य लोकप्रियता	डॉ. प्रतिभा मान्ना	87
“ईशा वास्यमिदं सर्वम्” (ईश. १)		
इति मन्त्रस्य द्वैताद्वैतविशिष्टाद्वैतदर्शनदिशा अध्ययनम्	पलाशः घोडइः	94
आत्मादिख्यातिप्रत्याख्यानेनानिर्वचनीयप्रतिष्ठापनम्	त्रिदीपरायमण्डलः	105
शब्दार्थरत्नदिशा क्रियाप्राधान्यं तत्स्वरूपञ्च	सुदीपः मण्डलः	115
शब्दज्योत्स्नापाः संज्ञाप्रकरणस्य विमर्शः	सुमन्तः चौधुरी	135
नैयायिकवैयाकरणयोः नये कालतत्त्वमीमांसा	पिण्टु राउलः -	146
आधुनिकसंस्कृतसाहित्ये व्यङ्ग्यकवेः		
डॉ. प्रमोदकुमारनायकस्य सांस्कृतिकं मूल्यावबोधनम्	शशीमथुरिया	168

भारतीयजनजीवने वेदस्य प्रभावः

ड. पार्थसारथिः मुखोपाध्यायः

सर्वानन्दोमयः विश्वकल्याणकरः प्राचीनवैदिकमहर्षिं
शेमूषीप्रभोत्थितः भगवान् वेदः सर्वदा अस्माकम् मंगलदायक इति न
काचित् विप्रतिपत्तिः । अतः सर्वेषाम् सत्मार्ग प्रदर्शकः वेदचक्षुः इति
प्रसिद्धः स्मृतिशास्त्रकारः भगवान् मनुः ब्रुवति यथा -

पितृदेवमनुष्याणां वेदश्चक्षुः सनातनम् ।

अशक्यं चाप्रमेयं च वेदशास्त्रमिति स्थितिः ॥^१

वैदिकसाहित्ये सुस्थसमाजगठनाय सत्चरित्रनिर्माणाय च आह्वानं
प्रदत्तम् अस्ति । धनलोभं विना कर्मणि प्रवर्तमानपुरुषः अवश्यमेव संसारे
सुखी भवति दिव्यानन्दं च अनुभवति इति, शुक्लयजुर्वेदस्य
चत्वारिंशअध्याये दिव्य द्रष्टा महर्षिं उपदिशति यथा -

कुर्वन्नेवेह कर्माणि जिजीविषेच्छतं समाः ।

एवं त्वयि नान्येथेतोऽस्ति न कर्म लिप्यते नरे ॥^२

न केवल वेदः आध्यात्मिक मार्गस्य उपदेशकः अपि तु भौतिक
विज्ञानस्य प्रमुखः ग्रन्थः इति आधुनिकगवेषका दृढ युक्ता प्रमाणि
कुर्वन्ति । साहित्यसुधाख्ये गवेषणात्मके प्रवन्धे वैदिकविद्वान् डः बुद्धेश्वर
षडगिं पुरुषसूक्ते क्लोनिं पद्धति इति प्रवन्धे जीवविज्ञानस्य परम् रहस्यं
उद्घाटयति^३ ।

अतएव प्राचीनकालात् आरभ्य अद्यावधि भगवति श्रुति जनजीवने
कल्याणं विधित्सया विद्वत्गोष्ठिषुः आध्यात्मिक, आदिभौतिक
आदिदैविक सुखाम्बुवाहं प्रवाहयति । उक्तञ्च-सर्वज्ञान मयो हि सः ।

भारतीय संस्कृतिः वेदमूलासंस्कृतिः । आध्यात्मिक मार्गेण मानवा

Writers World

1. **Dwivedi Rajeswar,**
Asst. Professor
Sri Sitaram Vaidik Adarasha Sanskrit Mahavidyalaya, 7/2A,
P.W.D Road, Kolkata - 35
2. **Basu Shiuli,**
Associate Professor in Sanskrit
Jadavpur University, Kolkata - 54
3. **De Gagan Chandra,**
Asst. Professor in Sanskrit
Sabang Sajanikanta Mahavidyalaya, West Midnapore W.B.
4. **Mukhopadhyaya Partha Sarathi,**
Asst. Professor in Sanskrit
B. N. Dutta Memorial Mahavidyalaya, Hatagovindapur,
Burdwan, W.B.
5. **Sutradhar Haridas**
Guest Faculty, Raiganj University, W.B.
6. **Upadhyaya Balabhadra**
Asst. Professor Dept. of Atharvaveda, Sri Venkateswara
Vedic University, Tirupati - 517502
7. **Panda Giridhari**
Asst. Professor in Sanskrit, Midnapur College (Autonomous)
W.B.
8. **Sahoo Bapi,**
JRF-NET, Research Scholar, Dept of Sanskrit,
Midnapur College (Autonomous) W.B.
9. **Mal Jagadish**
M.Phil Scholar, Raiganj University, W.B.
10. **Manna Prativa.**
Research Scholar, S. J. S. V Puri, Odisha
11. **Ghorai Palash**
Asst. Professor, Raja Narendralal Khan Women's College,
Midnapur, W. B.